

LEERKRACHT-LEERLING INTERACTIE

● ● ● Wat?

Je wilt je leerlingen op de best mogelijke manier ondersteunen. Maar hoe begeleid je leerlingen zonder de taken in hun plaats uit te voeren? En hoe stel je vragen die leerlingen stimuleren om zelf na te denken maar die hen tegelijkertijd de juiste richting aangeven?

● ● ● Waarom?

Leerlingen worden doorheen de les voortdurend geconfronteerd met onbekende thema's en opdrachten, nieuwe informatie en woordenschat. Het is jouw taak om leerlingen voortdurend uit te dagen en te ondersteunen zodat alle leerlingen het maximum uit de leerstof en de taken halen en er niet in verdwalen. Niet elke leerling komt met gelijke bagage aan kennis van de wereld en taalvaardigheid op school en je moet dan ook kunnen variëren in de interactie die je met leerlingen opzet.

Door leerlingen uit te nodigen tot interactie waarbij zij echt een inbreng hebben, verhoog je bovendien hun betrokkenheid, kom je goed te weten welke kennis ze al hebben over een thema en stimuleer je hun mondelinge taalvaardigheid.

● ● ● Hoe?

Behandel leerlingen tijdens een klassengesprek zoveel mogelijk als gelijkwaardige gesprekspartners. Stel vragen met een oprechte interesse in het denk- of handelproces dat er aan het antwoord van de leerling is voorafgegaan. Vermijd vragen die een te groot beroep doen op algemene kennis. Dan antwoorden alleen de beste leerlingen. Vraag ook naar meningen, voorkeuren, ervaringen en associaties. Geef hen voldoende tijd om over hun antwoord na te denken. Op die manier zullen ook de minder mondige leerlingen bereid zijn om deel te nemen aan de interactie.

Bemoedig en bevestig de leerlingen. Als een leerling beseft dat zijn inbreng gewaardeerd wordt, zal hij zich voldoende veilig voelen om actief deel te nemen aan de lessen. Voorkom dat leerlingen faalervaringen opdoen. Je hoeft een fout antwoord niet af te keuren, maar kunt de poging prijzen: *dat is het bijna/nog niet helemaal/wat anders*. Wanneer een leerling een fout antwoord geeft of het antwoord niet weet, stel dan niet automatisch de vraag aan een andere leerling. Vraag om verheldering, herformuleer je vraag, stel een vraag op een lager niveau of een gesloten vraag. Zo kunnen ook de minder taalvaardige leerlingen blijven meedoen.

Bouw voldoende afwisseling in wat betreft de moeilijkheidsgraad van de vragen. Zo geef je ook minder sterke leerlingen de kans om deel te nemen aan het klassengesprek. Eenvoudig zijn bijvoorbeeld vragen over wat een leerling waarneemt of waarmee hij een begrip associeert: *Waar lijkt dit op? Wat heb je gezien? Waar denk je aan bij ...? Ordenvragen staan een trapje hoger: Wat is de grootste/beste/belangrijkste? Wat zijn de overeenkomsten en verschillen?* Het moeilijkste niveau zijn de denk vragen: *Hoe zou je dit op kunnen lossen? Wat zou er gebeuren als ...Waarom is ... belangrijk? Welk bewijs heb je voor ...?*

Als de leerlingen in groepjes aan de slag gaan met een opdracht is het jouw taak om over hun schouder mee te kijken en het proces op te volgen. Bied ondersteuning als dat nodig is maar vermijd om te snel tussen te komen. Als leerlingen echt vast raken, stel dan gerichte vragen die het denken

stimuleren. Vraag eerst naar de moeilijkheden. Het benoemen van een probleem is een goede manier om het denkproces te ordenen.

Laat de leerlingen vervolgens nadenken over verschillende oplossingsstrategieën zonder er één aan te reiken. Verwijs bijvoorbeeld naar een soortgelijke opdracht die eerder uitgevoerd werd. Als er bepaalde termen moeilijkheden opleveren, laat hen dan op zoek gaan naar de betekenis: *Waar doet het woord je aan denken? Wat zou het in deze zin kunnen betekenen?*

Ook na het uitvoeren van een taak of het einde van een les kun je leerlingen ondersteunen door het proces te bespreken. Hoe zijn de leerlingen tot hun eindproduct gekomen? Houd in je achterhoofd dat het proces vaak belangrijker is dan het eindproduct maar laat de leerlingen wel hun redeneringen en strategieën bijsturen zodat zij die in de toekomst kunnen inzetten. Blik ook altijd even terug wanneer je een lesthema afsluit. Wat vinden ze belangrijk om te onthouden uit de les? Wat hebben ze voor nieuwe dingen geleerd? Waarover zijn ze anders gaan denken?

Zie ook de gokfiches:

- [Motiverende insteek](#)
- [Twee cirkels](#). Bij deze interactieve werkvorm worden voorbeelden van verschillende soorten denkvragen gegeven.

Bron: Elsbeth van der Laan en Theun Meestringa (2004), *Zonder skelet kun je niet keten. Met taalgericht vakonderwijs taalbeleid invoeren op scholen voor voortgezet onderwijs*. Rotterdam: Transferpunt Onderwijsachterstanden